

Kristina Möller
Södertälje kommun
Kultur- och fritidskontoret
Södertälje konsthall

Till kultur- och fritidsnämnden

REMISSYTTRANDE

Några synpunkter angående "En utvecklingsplan för kulturen i Södertälje 2017-2021"

För det första hade det varit önskvärt med en ordentlig kulturutredning för Södertälje kommun. Kulturstaden Södertälje har tappat väsentliga delar av det som var "kultur" under 1970- och 1980-talen. Staden som var känd för sin kultursatsning vid sidan av Scania, SSK, SBBK och Astra.

Detta är ingen regelrätt kulturutredning utan en undersökning hur kulturen ser ut inom Södertälje kommun idag 2016. Den bygger på intervjuer med ett stort antal personer bl a tjänstemän, politiker, kulturutövare och kulturföreningar.

Saknas siffror både vad gäller budget och besöksfrekvens/statistik. En jämförelse med hur det ser ut i övriga delen av Sverige hade varit önskvärd.

Två riktigt stora kulturutredningar har gjorts i Södertälje 1963 och 1997. Däremellan en kulturundersökning 1994.

Mycket fokus i kulturplanen ligger på privata aktörer, med kommunalt bidrag, som Berättarministeriet, El Sistema och Grafikens Hus. Inget illa sagt om dessa aktörer. De fyller ett tomrum, som uppstått genom kommunala besparingar under en längre tid. Men fokus borde ligga på de kommunala verksamheterna, de som funnits sedan länge. Hur dessa ska kunna moderniseras och utvecklas i takt med den tid vi lever i nu på 2010-talet. Saknas idéer och visioner för framtiden. De förslag Eric Sjöström presenterar i sin kulturplan känns inte ett dugg nytänkande. Bara gammal skåpmat som dammats av för mig som tjänstekvinna.

Den jämförelse Eric Sjöström gör gällande Oktoberteatern och Södertälje konsthall saknar grund. Oktoberteatern fullföljer inte sitt uppdrag trots generöst bidrag från kommunen på 3,5 Mkr (2015). Det kommunala bidraget dubblerades från 1,8 Mkr 2014. Bidrag ges även från Statens kulturråd och landstinget. Södertälje konsthalls budget 2016 är 5,5 Mkr och av dessa går 2,5 Mkr till lokaler, 2,4 Mkr till personal och resterande 600tkr till själva verksamheten - grovt räknat. Någon av de intervjuade personerna påstår att konsthallen för det mesta är tom på besökare. Vad denna person (1) grundar sin uppfattning på framgår inte. Inte heller i jämförelse med vad. Påpekas kan att biblioteket vissa dagar, och tider på dagen, inte heller har speciellt många besökare. Tilläggas bör också här att konsthallen är den verksamhet som ständigt drabbats av besparingar. Senast var nu på 2010-talet med ett besparingskrav på ½ miljon kronor. Av själva verksamhetsanslaget på 800tkr blev det 300tkr kvar att göra något vettigt för! ... - "Och som vi alla vet, det går inte att bromsa sig ur en uppförsbacke." (citatt Sally)

Eric Sjöström anser även i sin kulturplan att konsthallen bör "återupprätta sin angelägenhetsgrad för invånarna" och arbeta på samma sätt som Tensta konsthall och Röda Sten (Göteborg). Tensta konsthall och Röda Sten får generösa bidrag från Statens kulturråd: 1,1 Mkr respektive 1,2 Mkr (2016). Södertälje konsthall har aldrig erhållit något bidrag från kulturrådet (vad jag vet - alltid avslag). Dessa nämnda institutioner har ett helt annat läge med möjlighet att t.ex. själva styra över sina öppettider. Södertälje konsthall är helt beroende av Lunagallerians öppettider. Möjligheten att ändra på öppettiderna kostar i extra bevakning från vaktbolag. I övrigt har konsthallen ett generöst öppethållande: 48 tim/vecka oktober-mars och 44 tim/vecka april-september med undantag för omhållningsveckor och sommartid.

Ett bra förslag i kulturens utvecklingsplan är konsthallens övertagande av den publika verksamheten på Saltskog Gård. Konstnärateljéer ska vara kvar, men att konsthallen står som arrangör för utställningar och program. Husen är i stort behov av renovering, vilket bör ske omgående. Här måste ett rejält extra bidrag till för skötsel av fastigheten och den publika verksamheten. Södertälje konsthall har redan idag ett bra samarbete med Södertälje Konstnärskrets och Saltskog Gård, vilket är en förutsättning för att förslaget ska vara genomförbart.

Eric Sjöström tar i sin plan upp den gamla idén att bygga ett nytt kulturhus på McDonald's – tomten. Det vet vi sen tidigare att ingen vill bygga där, på gammal sjöbotten. Varför inte ta något av AstraZenecas efterlämnade byggnader i anspråk istället, t ex Gamla Bryggeriet? Närheten till KTH, Tom Tits Experiment och Gjuteriet (Grafikens Hus kommande lokal) är perfekt. Detta borde vara mer kostnadseffektivt än bygga nytt.

I utvecklingsplanen nämns en förstärkning av kulturutbudet för förskolan och skolan. Idag finns verksamheten "Kultur i förskolan/Kultur i skolan" (KIF/KIS) inom Kultur- och fritidskontoret med bidrag från Utbildningskontoret. Verksamheten startade redan i början av 1980-talet. Redan då jobbade man utifrån det Eric Sjöström benämner "kulturgaranti" för Södertäljes barn och unga. Precis som Eric Sjöström påpekar bör vi i fortsättningen jobba just utifrån en "kulturgaranti". "... att alla elever som går ut årskurs 9 i Södertäljes skolor har fått en bred kulturell bildning". För någonstans i besparingsivern tappades denna "kulturgaranti" bort för Södertäljes barn och unga.

Något som inte direkt berörs i utvecklingsplanen är "konst i det offentliga rummet". I Södertälje kommun tillämpas den s.k. "1%-regeln" vid ny- och ombyggnation efter beslut i Kommunfullmäktige 1998. Innan dess var 1%-regeln en rekommendation, som tillämpades. Regeln innebär att 1% av byggkostnaden avsätts till konst i lokaler där kommunen är hyresgäst. Ansvarig är Telge Fastigheter AB för att regeln efterföljs. Här har vi ett problem med hur bolaget räknar fram procenten. Om det alltid görs eller i vissa fall inte alls? I en kommande kulturplan för 2017-2021 bör följande tas i beaktande:

- medel till konstnärlig gestaltning skall alltid ingå som en del av regelsystemet som gäller för all kommunal investering i byggnation (hus, gator och parker)
- den beställande nämnden skall se till att medel avsätts enligt reglerna
- kommunledningskontoret får i uppdrag att kontrollera att medel avsätts
- beslut om konstnärlig gestaltning fattas av kultur- och fritidsnämndens konstinköpsdelegation i samråd med representant för berörd nämnd/kontor
- ansvaret för vård, drift och underhåll av den konstnärliga gestaltningen ligger hos det kontor där konsten finns

(Ovanstående punkter fanns redan med i Håkan Sandhs kulturutredning från 1997.)

I och med kraftiga nerdragningar i konsthallens budget har konstinköpen helt upphört. Detta drabbar i första hand lokala konstnärer. Det innebär också att det i den kommunala konstsamlingen finns ett stort glapp från 2007 och fram till idag. Samlingen innehåller ca 6.500 verk med konst från mitten av 1900-talet och fram till således 2006.

För Södertälje konsthalls räkning ser vi framför oss en rejäl ökning av budgetanslaget för att kunna utveckla samarbetet med Södertälje Konstnärskrets och Saltskog Gård. Vi ser också fram emot ett fortsatt samarbete med Grafikens Hus och det kommande Hilma af Klint museet "Kristallen".

Kristina Möller
Resultatenhetschef för Södertälje konsthall